

HOOGSTANDJE

H₂O

Tekst Barbara Schilperoort | Fotografie Marcel Molle

AMSTERDAM
BEDIENT ALLE
BRUGGEN
EN SLUIZEN
STRAKS VANAF
EEN PLEK

Amsterdamse brugwachters doen het steeds vaker op afstand. Vanuit de Centrale Object Bediening (COB) bedienen ze vanaf één plek hun bruggen (en sluisen). Een snellere doorvaart, minder oponthoud voor het wegverkeer en minder CO₂-uitstoot zijn de voordelen.

De Centrale Object Bediening (COB) huist in het hoofdkantoor van Waternet aan de Amstel. Monitoren en computerschermen die in een kring staan opgesteld bieden zicht op alle 60 Amsterdamse bruggen (en sluisen) die vanaf 2017 hiervandaan worden bediend. Vijftien duowerkplekken bieden plaats aan 30 brugwachters tegelijk. De bediening op afstand is voor de eerste acht bruggen gerealiseerd. "De andere gaan we per groepje van 12 *binnenbrengen*," vertelt programmamanager Peter Jansen van Waternet. "De gemeente Amsterdam is eigenaar van de bruggen. Brugwachters zijn bij ons in dienst. De regie van dit samenwerkingsproject tussen de stad en Waternet ligt bij ons."

Honderdjarige bruggen aanpassen aan de 21e-eeuwse techniek om ze vanaf afstand bedienbaar te maken. En het aanleggen van een uiterst beveiligd dark fiber netwerk via glasvezelkabels, zodat hackers niet voor brugwachter kunnen spelen. Dat waren en zijn de uitdagende technische voorwaarden voor de COB – volgens betrokkenen de grootste en veiligste centrale van Europa. Via marifoon en audiovisuele apparatuur kunnen brugwachters communiceren met de passerende schepen en fietsers en voetgangers op de brug. Tot consternatie van sommige waaghalzen die nog net onder de bomen door willen glippen en door een 'alziende Big Brother' vanaf een afstand tot de orde worden geroepen. "Het blijft mensenwerk en brugwachters zijn de baas."

Vijftien duowerkplekken voor 30 brugwachters tegelijk

'Voor wie jarenlang in zijn eentje in een huisje op de brug vertoeft, is dit een hele omschakeling'

In geval van nood kunnen alle bruggen nog steeds met de hand worden bediend. Sommige bruggen gaan zo weinig open dat ze niet bij de centrale worden ondergebracht. Rondvaartboten varen gewoon onder alle bruggen door. En voor de pleziervaart is een speciale app ontwikkeld die de drukte op de vaarroute aangeeft.

Brugwachters worden operators. Ze krijgen les in het omgaan met moderne technologie. En alle tijd om te wennen. "Want voor wie al 30 jaar in zijn eentje of met zijn tweeën in een eigen huisje op de brug vertoeft, is dit een grote omschakeling."

De Staande Mastroute en de Amstelroute zijn de twee belangrijkste doorgaande vaarroutes door Amsterdam. Jansen: "Met de centrale creëren we een *blauwe golf* om de beroepsvaart in geleidelijk tempo door de stad naar de plaats van bestemming te voeren. Een schipper meldt bijvoorbeeld bij IJmuiden dat hij om een bepaalde tijd in de Houthavens moet lossen. Wij geven aan hoe laat hij bij de eerste brug aan de westkant moet zijn, waarna hij rustig in één keer kan doorvaren. Ook efficiënt voor het wegverkeer omdat bruggen minder lang opengaan. We praten over het koppelen van de Amsterdamse verkeerscentrale en bruggen in de regio aan de COB. Dan wordt het allemaal nóg veiliger en sneller. En door de lagere CO₂-uitstoot beter voor het milieu."

SAMEN SLIMMER, WIE WIL DAT NIET?

Foto Jan Willem Houweling

opschrijven in een vakje op een klaargelegd blaadje en daarna doorgeven. De volgende vulde het aan met een nieuw idee en in een paar minuten had de zaal 750 ideeën opgeschreven waarvan er vast wel een paar origineel, slim of zelfs bruikbaar waren. De inleidingen daarna van Bart Parment (Delta-commissie) en Roelof Kruize (Waternet en scheidend voorzitter KNW) gingen toen weer gewoon over de prachtige dingen die we met z'n allen willen en kunnen bereiken: een veilige delta, veel meer energie en grondstoffen uit water, mooie water apps etcetera. 'Sociale vernieuwing' werd niet meer genoemd, tótdat de vraag kwam hoe we al dat moois voor elkaar kunnen krijgen. Roelof Kruize antwoordde: "Door veel meer samen te werken met andere disciplines." En daar heb je dan toch weer de mensen voor nodig.

De locatie was ongewoon voor het najaarscongres van Koninklijk Nederlands Waternetwerk (KNW): De Fabrique, het gebouw van een voormalige lijnolie- en mengvoederfabriek aan het Amsterdam-Rijnkanaal in Utrecht. Het congres op vrijdag 21 november zelf was ook bijzonder. Vanwege het thema sociale innovatie ('Samen slimmer'), maar ook omdat KNW het vijftigjarig bestaan vierde tegelijk met het twintigjarig bestaan van Wateropleidingen. Een impressie.

Samen slimmer, wie wil dat niet zijn? De aanwezigen op het najaarscongres van KNW in ieder geval wel. Hoe innovatief is de watersector eigenlijk? Op deze dag lijkt het heel wat; 14 flash presentaties onder auspiciën van de jubilerende Wateropleidingen lieten zien dat er op allerlei aspecten onderzocht en vernieuwd wordt en bij de koffie stonden stands met slimmigheidjes.

Elke waterorganisatie heeft 'innovatie' wel op de agenda staan, maar van alle topsectoren blijkt de sector water het minst vernieuwend. We vernieuwen wel, maar andere sectoren vernieuwen sneller. Hoe komt dat nu?

Jeff Gasperz, hoogleraar innovatie aan Nyenrode, gaf de aftrap. Het buzzword is op dit moment 'sociale innovatie', een nieuwe manier van werken voor je organisatie, die er vooral op gericht is medewerkers te betrekken bij vraagstukken. De essentie is volgens Jeff: 'nieuwsgierigheid wekken'. Wat ook erg helpt om nieuwe inzichten te krijgen is verschillende disciplines laten samenwerken. Zo zegt kunstenaar-uitvinder Theo Jansen dat "de muur tussen engineering en kunst alleen in ons hoofd" bestaat.

We mochten als deelnemers zelf ook even aan de slag: ideeën

We kregen nog meer kansen om het over 'sociale innovatie' te hebben in de workshops. Zo zijn het landelijk innovatieplatform Waterschappen en ook waterbedrijven als PWN bezig met het onderwerp. Met Govert Geldof konden we het hebben over omgaan met complexe watervraagstukken in de stad, maar eigenlijk blijkt dat ook heel verweven te zijn met sociale innovatie, omdat je de mensen in de stad erbij wilt betrekken.

Slim zijn, innovatie – al dan niet sociaal –, vernieuwen, het zijn allemaal onderwerpen waar we in de watersector graag mee bezig zijn (of graag laten we zien dat we er mee bezig zijn). De creatieven, de vrijdenkers, de heilige-huisjesomschoppers komen in deze ontwikkeling helemaal aan hun trekken.

Maar ik miste toch wel een geluid. Komt er niet ook veel innovatie tot stand in de gewone routinematige taakuitoefening van de waterorganisaties? Vaak kleine slimmigheden in het dagelijks werk, soms echt een ontwikkeling met een verstrekkender doorwerking (bijvoorbeeld de putklep voor straatkolken van Waternet, die de Rioned innovatieprijs heeft gewonnen).

Jeff Gasperz had het over de waarde van kleine acties, van een klimaat waarin uitwisselen van ideeën gewaardeerd wordt. Als we dat bereiken, dan heb je geen aparte denktanks en innovatieclubjes meer nodig, dan komt de innovatie zomaar opborrelen.

Eilard Jacobs

Meer informatie over het najaarscongres van KNW (waaronder veel van de presentaties) is te vinden op de website.

www.waternetwerk.nl